

Asia: VN/23753/2021

Lausuntopyyntö sosiaalisen luototuksen uudistamista koskevasta hallituksen esityksen luonnoksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Viite:

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö 30.5.2022 (VN/23753/2021)

Asia:

Lausuntopyyntö sosiaalisen luototuksen uudistamista koskevasta hallituksen esityksen luonnoksesta

Sosiaali- ja terveysministeriö on viitekohdassa mainitulla lausuntopyynnöllään pyytänyt Satakunnan hyvinvointialueen lausuntoa asiakohdassa mainitusta hallituksen esityksen luonnoksesta. Satakunnan hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle sosiaalisen luototuksen uudistamisesta. Lausunto annetaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Sosiaalisesta luototuksesta annetun lain (1133/2002) mukaan luototuksen tarkoituksena on ehkäistä taloudellista syrjäytymistä ja ylivelkaantumista sekä edistää henkilön ja perheen itsenäistä suoriutumista. Lain perusteella kunnalla on mahdollisuus järjestää sosiaalista luototusta osana kunnan sosiaalihuoltoa ja siinä laajuudessa, mitä paikalliset tarpeet edellyttävät.

Sosiaalinen luototus tarjoaa kuntien sosiaalihuollolle uuden työmenetelmän tukea pienituloisten ja vähävaraisten henkilöiden ja perheiden toimintakykyä ja osallisuutta yhteiskunnassa. Sosiaalisella luototuksella kunnat voivat ehkäistä ja korjata taloudellisia ongelmia mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja näin myötävaikuttaa hyvinvoinnin toteutumiseen alueellaan. Sosiaalisella luototuksella voidaan ehkäistä taloudellista syrjäytymistä ja toimeentuloon liittyvien ongelmien vaikeutumista, kun ongelmiin puututaan riittävän ajoissa. Sosiaalisen luototuksen avulla voidaan tukea

pienituloisten ja vähävaraisten kotitalouksien taloudellista päätöksentekoa ja edistää heidän taloudellista aktiivisuuttaan sekä lisätä yhdenvertaisuutta.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan sosiaalisesta luototuksesta annetun lain (1133/2002) muuttamista siten, että sosiaalisen luototuksen järjestämisestä tulisi hyvinvointialueen lakisääteinen tehtävä.

Sosiaalisen luototuksen järjestäminen on ollut tähän saakka kunnille vapaaehtoista. Kyseessä olevaa sosiaalihuollon palvelua järjestetään eri puolella Suomea hyvin eri tavoin. Sosiaalinen luototus on ollut käytössä vähäisesti Satakunnassa.

Satakunnan hyvinvointialue toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Sosiaalisen luototuksen järjestäminen ja toimeenpano

Satakunnan hyvinvointialue pitää ehdotuksen tavoitteita kannatettavina. Ehdotetun 2 §:n mukaan hyvinvointialueen olisi järjestettävä sosiaalista luototusta sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisena, kuin alueella esiintyvä tarve edellyttää. Määrittelyä sille, miten alueellinen tarve määritellään, ei ole esitetty. Satakunnan hyvinvointialueen näkemyksen mukaan määrittelyä olisi hyvä tehdä, jotta alueellisilta eroilta esimerkiksi luototuksen kriteereissä jatkossa vältyttäisiin. Satakunnan hyvinvointialueen näkemyksen mukaan subjektiivista oikeutta sosiaaliseen luottoon ei olisi jatkossakaan.

Hyvinvointialueiden häiriöttömän käynnistymisen takaamisen vuoksi Satakunnan hyvinvointialue pitäisi tärkeänä, että tässä vaiheessa ei säädösperusteisia tehtäviä tulisi lisää, näin ollen Satakunnan hyvinvointialue pitää tarkoituksenmukaisena, että sosiaalisen luototuksen tehtävä voisi olla edelleen vapaaehtoinen 1.1. 2023 alkaen tai voitaisiin noudattaa siirtymäaikaa.

Satakunnan hyvinvointialue näkee myös haasteena sosiaalisen luototuksen prosessien osaamisen sosiaalipalveluissa ja riittävän resurssin turvaamisen niukoissa sosiaalipalvelujen kokonaisresursseissa jo lakisääteisissä tehtävissä. Näin ollen sosiaalisen luototuksen toteuttaminen voisi muodostua laadukkaammaksi, jos tehtävä osoitettaisiin hyvinvointialueiden sijasta esimerkiksi oikeusaputoimistojen talous- ja velkaneuvontapalveluille.

Vapaakuukaudet ja maksuvapautus

Esitys sisältää uudet säännökset (7 a ja 7 b §), joiden nojalla sosiaalisen luoton maksuun voitaisiin myöntää vapaakuukausia ja maksuvapautuksia. Satakunnan hyvinvointialue pitää tarvittavia joustoja luoton maksuun kannatettavina.

Taloudellinen neuvonta ja ohjaus

Esityksessä ehdotetaan tarkennettavaksi lain 9 §:ssä säädettyä veloitetta antaa sosiaalisen luoton hakijalle ja luotonsaajalle taloudellista neuvontaa ja ohjausta. Satakunnan hyvinvointialue pitää tärkeänä, että neuvontaa ja ohjausta antavalla henkilöstöllä on tarvittava osaaminen sekä lisäksi neuvontaan ja ohjaukseen on osoitettu tarvittava resurssi. Satakunnan hyvinvointialue pitää tärkeänä, että sosiaalipalveluiden niukka resurssi kohdistetaan pääasiassa sosiaalipalveluiden lakisääteisiin perustehtäviin.

Taloudelliset vaikutukset

Esityksen mukaan hyvinvointialueiden tulisi varata talousarviossa riittäväksi arvioimansa määrä varoja sosiaaliseen luototukseen ja harkita toiminnan laajuus paikallisten tarpeiden perusteella. Satakunnan hyvinvointialueella sosiaalinen luototus ei ole ollut laajasti käytössä, joten tähän perustuen taloudellisten vaikutusten arviointi on vaikeaa. Lisäksi arviota on vaikea tehdä tarvittavan henkilöstöresurssin suhteen sekä muuhun tarvittavaan resurssiin.

Varhila Kirsi
Satakunnan hyvinvointialue

Lehtimäki Anneli
Satakunnan hyvinvointialue